บทที่ ๔

การอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยนี้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับครอบครัว และการสมรสระหว่างกลุ่มผู้ใหญ่ที่เคยเป็นหนุ่มสาวก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ และนิสิตที่เป็นหนุ่มสาวในปัจจุบันที่มีระดับการศึกษาสูง โดยได้แบ่งค่านิยมออกเป็นค่านิยมย่อย ๗ ประเภทด้วยกัน คือ ค่านิยมเกี่ยวกับความรัก การพบปะสมาคมและการปฏิบัติตนของหนุ่มสาว การเลือกคู่ครอง การหมั้น การแต่งงาน การครองเรือน และค่านิยมเกี่ยวกับการมีบุตรและการอบรมเลี้ยงดู

ดังนั้น ผู้วิจัยจะอภิปรายค่านิยมทั้ง ๗ ประเภททีละประเภทตามลำดับ

ค่านิยมเกี่ยวกับความรัก

ในเรื่องค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ผลปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่ม ฉะนั้นค่านิยมเกี่ยวกับความรักนี้ หนุ่มสาวในปัจจุบันและผู้ที่เคยเป็นหนุ่มสาวในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่มีการศึกษาสูง ต่างก็ยึดถือไปในทำนองเดียวกันคือ ความรักเป็นสิ่งสำคัญในการแต่งงาน ซึ่งหมายความว่า คนที่จะแต่งงานกันจำเป็นจะต้องมีความรักต่อกันเป็นประการสำคัญ (จากตารางที่ ๒ ข้อที่ ๑) ผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดิเรก ศรีสุโข[๑] คือหนุ่มสาวจะเลือกบุคคลที่ตนรักที่สุดมาเป็นคู่สมรส และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Guskin[๒] ซึ่งผลปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาส่วนมากปรารถนาที่จะแต่งงานกับคนที่ต่างคนต่างก็รักซึ่งกันและกัน นอกจากนี้เกี่ยวกับความเห็นที่ว่า ความรักกับความต้องการทางเพศเป็นของคู่กัน ในกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้หญิงมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้ใหญ่ผู้หญิงเห็นว่าความรักไม่จำเป็นจะต้องมีความต้องการทางเพศมาเกี่ยวข้อง

---

๑ Dirake Srisukho, op. cit., p. 41

๒ Guskin, Alan E, op. cit., p. 41

ค่านิยมในเรื่องการพบปะและการสมาคม

ผลการวิจัยปรากฏว่า ในเรื่องการสมาคมกันระหว่างหนุ่มสาวเป็นเรื่องสำคัญต่อการเลือกคู่ครอง กลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มนิสิตต่างให้คำตอบซึ่งเห็นด้วยอย่างยิ่ง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มต่างเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง บุคคลเหล่านี้มีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมที่ติดต่อกันระหว่างต่างเพศตลอดเวลา อย่างน้อยที่สุด บุคคลเหล่านี้เคยผ่านชีวิตนิสิตในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาแบบสหศึกษา ฉะนั้นบุคคลเหล่านี้ยอมคุ้นต่อการสมาคมกับเพศตรงข้าม ทำให้มีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองให้สอดคล้องกับรสนิยมของตนมากขึ้น บุคคลเหล่านี้จึงเห็นว่าการสมาคมกันระหว่างหนุ่มสาวมีความสำคัญต่อการเลือกคู่ครอง และเนื่องจากนิสิตในมหาวิทยาลัยมีอิสระเสรีภาพในการคบหาสมาคมระหว่างเพศได้มากกว่าหนุ่มสาวในสถาบันอื่น ๆ ฉะนั้นบุคคลผู้มีการศึกษาในระดับสูงจึงให้ค่านิยมในพฤติกรรมบางอย่างแตกต่างไปจากบุคคลระดับอื่น จะเห็นได้จากตารางที่ ๓ ก. ในเรื่องการเต้นรำเป็นสิ่งไม่ดี หญิงสาวไม่ควรกระทำ ผลปรากฏว่าหนุ่มสาวและผู้ใหญ่หญิงต่างเห็นว่า การเต้นรำไม่เป็นสิ่งเสียหาย ผู้หญิงควรกระทำได้ ยกเว้นแต่ในกลุ่มผู้ใหญ่ชายเห็นว่า การเต้นรำเป็นสิ่งไม่ดี หญิงสาวไม่ควรกระทำ อย่างไรก็ตาม นิสิตชายให้ค่าเฉลี่ยในเรื่องนี้ค่อนข้างไม่เห็นด้วยน้อยกว่าผู้หญิงทั้งสองกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าการเต้นรำสำหรับผู้หญิงนั้นในทัศนะของผู้ชาย เป็นสิ่งไม่ดี หญิงสาวไม่ควรกระทำ ตรงข้ามกับทัศนะของผู้หญิงเห็นว่าเป็นสิ่งไม่เสียหายอย่างใด ผู้หญิงควรกระทำได้ แต่ในเรื่องเดียวกันนี้ ถ้าเป็นการกระทำของผู้ชาย (ตารางที่ ๓ ก ข้อ ๒) ทั้งกลุ่มนิสิตและกลุ่มผู้ใหญ่ตอบว่า การเต้นรำเป็นสิ่งไม่เสียหาย ผู้ชายควรกระทำได้ ยกเว้นกลุ่มผู้ใหญ่ชายซึ่งปรากฏค่าเฉลี่ยนการตอบไม่เห็นด้วยน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ แสดงว่าผู้ใหญ่ชายเห็นว่าการเต้นรำนั้นอาจจะเป็นสิ่งไม่ดีแต่ผู้ชายกระทำก็ไม่น่าจะเป็นเรื่องเสียหาย ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าค่านิยมที่บุคคลแสดงออกมานั้นขึ้นอยู่กับเพศ อย่างไรก็ตามในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีหนังสือนวนิยายบางเล่มที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงที่ดีจะต้องสงบเสงี่ยม หญิงสาวไม่ควรเป็นฝ่ายแสดงความพอใจในเพศตรงข้าม ในเรื่องนี้ผลปรากฏว่าผู้หญิงยังยึดถือว่าเป็นค่านิยมที่ดี จะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของผู้หญิงทั้งสองกลุ่มเป็นไปในทางที่เห็นด้วย แม้แต่ผู้ใหญ่ผู้ชายก็เห็นด้วย เว้นแต่นิสิตชายเท่านั้นที่ไม่เห็นด้วย แสดงว่านิสิตชายปรารถนาที่จะให้ผู้หญิงมีความอิสระในเรื่องการติดต่อสัมพันธ์กับเพศตรงกันข้าม และในเรื่องเดียวกันนี้ถ้าผู้ชายรักผู้หญิงข้างเดียวและพยายาม

แสดงให้ฝ่ายหญิงทราบเป็นสิ่งที่น่าจะอายนั้น ทั้งกลุ่มนิสิตและกลุ่มผู้ใหญ่ต่างก็ไม่เห็นด้วย แสดงว่าในเรื่องการคิดต่อสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามนั้นผู้ชายควรจะเป็นฝ่ายแสดงออกมิใช่ฝ่ายหญิง จะเห็นได้ว่าผู้ตอบทั้งสองกลุ่มแสดงแนวโน้มที่จะเข้มงวดต่อการปฏิบัติตนของหญิงสาวมากกว่าการปฏิบัติตนของชาย

สำหรับเรื่องที่หนุ่มสาวจะไปไหนมาไหนกันสองต่อสองนั้น ทั้งสองกลุ่มยังถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี โดยเฉพาะในเวลาค่ำคืน ในกรณีที่หนุ่มสาวปรารถนาที่จะไปเที่ยวด้วยกัน (ตารางที่ ๓ ข.) ทั้งกลุ่มนิสิตและกลุ่มผู้ใหญ่เห็นว่าควรไปเป็นกลุ่มกับเพื่อน ๆ หรือไปกับญาติพี่น้อง อย่างไรก็ตาม นิสิตชายร้อยละ ๓๔.๓๓ และนิสิตหญิงร้อยละ ๑๔.๘๘ ตอบว่า น่าที่จะไปด้วยกันสองต่อสองได้ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับชายหญิงในกลุ่มผู้ใหญ่แล้วจะเห็นว่าแตกต่างกันมาก เพราะว่าผู้ชายในกลุ่มผู้ใหญ่มีเพียงร้อยละ ๒.๗๘ เท่านั้น และผู้หญิงไม่เห็นด้วยเลย ผลที่ปรากฏเช่นนี้น่าจะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่างค่านิยมที่ผู้ใหญ่และกลุ่มนิสิตยึดถืออยู่ แสดงว่าผู้ใหญ่ยังเป็นพวกอนุรักษ์นิยม (Conservative) อยู่มาก คือไม่เห็นด้วยที่หนุ่มสาวจะไปเที่ยวด้วยกันสองต่อสอง แต่หนุ่มสาวมีความโน้มเอียงที่ต้องการความเป็นอิสระมากขึ้น ฉะนั้นการที่หนุ่มสาวจะไปเที่ยวด้วยกันสองต่อสองจึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเสียหาย โดยเฉพาะนิสิตชายแสดงให้เห็นถึงความต้องการเป็นอิสระอย่างมาก แต่นิสิตหญิงยังมีแนวโน้มที่จะอยู่ในกรอบประเพณีเดิมอยู่บ้าง การยึดถือค่านิยมที่ต่างกันนี้เป็นความขัดแย้งกันในเรื่องการปฏิบัติตนของหนุ่มสาวและการคาดหวังที่ผู้ใหญ่มีต่อหนุ่มสาว จึงอาจทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งในครอบครัวเกี่ยวกับการปกครองบุตรได้ เหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจาก หนุ่มสาวปัจจุบันยอมรับเอาค่านิยมทางวัฒนธรรมตะวันตกมาเป็นค่านิยมที่ตนยึดถืออยู่ เกี่ยวกับเรื่องนี้ Guskin [๓] พบว่า นิสิตชายรู้สึกว่าตนควรจะไปไหนมาไหนกับผู้หญิงสองต่อสองได้ แต่ผู้หญิงเห็นว่าตนควรจะออกไปไหนมาไหนกับผู้ชายได้ถ้ามีคนอื่นไปด้วยหรือไปกันเป็นกลุ่ม ดิเรก ศรีสุโข [๔] ก็ได้เสนอผลการวิจัยไปในทำนองเดียวกันคือผู้ชายเห็นว่าผู้หญิงควรจะนัดพบกับผู้ชายได้สองต่อสอง แต่ผู้หญิงเห็นว่า ควรจะออกไปเป็นกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าหนุ่มสาวปรารถนาที่จะมีอิสระในการสมาคมมากขึ้น แต่ก็ยังยึดค่านิยมในการปฏิบัติตนอย่างมีขอบเขตและยังยึดขนบธรรมเนียมในการปฏิบัติตนของหญิงสาวอยู่ สำหรับสถานที่ที่หนุ่มสาวควร

---

๓ Guskin, Alan E., Ibid., p. 79

๔ Dirake Srishkho, loc. cit., p. 37

จะพบกันนั้น ผลการวิจัยปรากฏว่าทั้งผู้ใหญ่และหนุ่มสาวตอบสนองสอดคล้องกันคือ ควรจะเป็นที่บ้านของฝ่ายหญิง ในเรื่องนี้นับว่าเป็นการสนับสนุนผลการวิจัยของ Guskin[๕] ที่ว่า หนุ่มสาวส่วนใหญ่เลือกเอาบ้านเป็นสถานที่นัดพบกัน เพื่อให้อยู่ภายในสายตาของผู้ใหญ่และอาจสนองความต้องการของผู้ใหญ่ได้ในขณะเดียวกัน นอกจากนี้จะเห็นว่า กลุ่มนิสิตชายมีแนวโน้มที่จะต้องการเป็นอิสระอย่างมากและไม่สนใจต่อขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่ให้คุณค่าว่า หญิงสาวที่ดีจะต้องไม่ไปบ้านของผู้ชาย เพราะผู้ใหญ่ในสังคมไทยระมัดระวังในเรื่องการแสดงพฤติกรรมทางเพศมิให้หนุ่มสาวกระทำจนกว่าจะได้มีการสมรสกันแล้ว และยึดถือว่าความบริสุทธิ์ของหญิงสาวมีค่าและมีราคาที่สุด ฉะนั้นหญิงสาวจะต้องหวงแหนอย่างยิ่ง ผู้ใหญ่จึงไม่ยอมปล่อยให้หญิงสาวไปในสถานที่ที่จะเปิดโอกาสให้กระทำเช่นนี้ได้ ค่านิยมในเรื่องนี้จึงยังมั่นคงอยู่และค่านิยมนี้ถูกถ่ายทอดให้กับชนรุ่นหลังโดยทางปฏิบัติ คือพ่อแม่ฝ่ายหญิงจะไม่ยอมเป็นอันขาดที่จะให้ลูกสาวไปบ้านผู้ชาย แต่ปรากฏว่านิสิตชายตอบว่าควรจะพบกันที่บ้านฝ่ายชายร้อยละ ๒.๖๗ โดยที่กลุ่มผู้ใหญ่และนิสิตหญิงไม่เห็นด้วยอย่างเด็ดขาด

อาจสรุปได้ว่า ผู้ใหญ่และหนุ่มสาวในระดับการศึกษาสูงส่วนใหญ่มีค่านิยมในเรื่องการพบปะสมาคมและการปฏิบัติตนไม่แตกต่างกัน เว้นแต่ในเรื่องการแสดงความสนิทสนมกันทางเพศมีแนวโน้มที่เปลี่ยนไปคือหนุ่มสาวต้องการเป็นอิสระในการสมาคมกันระหว่างเพศมากขึ้น แต่เดิมหญิงสาวที่ดีจะต้องไม่ยอมให้ผู้ชายถูกเนื้อต้องตัวเป็นอันขาด แต่ผลการวิจัยปรากฏว่าสำหรับคนที่รักกัน กลุ่มผู้ใหญ่เห็นว่าควรจับมือถือแขนกันได้ (ผู้ใหญ่ชายร้อยละ ๖๑.๑๑ และผู้หญิงร้อยละ ๖๓.๑๖) และเห็นว่าไม่ควรมีการถูกเนื้อต้องตัวกันเลยผู้ชายร้อยละ ๓๘.๘๙ และผู้หญิงร้อยละ ๓๖.๘๔ แต่สำหรับกลุ่มนิสิตถึงแม้จำนวนร้อยละของการตอบในเรื่องทั้งสองนี้ยังสูงอยู่ ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า นิสิตชายร้อยละ ๒๓.๓๓ นิสิตหญิงร้อยละ ๔.๖๕ เห็นว่ากอดจูบกันได้ และนิสิตชายร้อยละ ๒.๐๐ ที่เห็นว่าควรร่วมกันทางเพศได้ และเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการแสดงความสนิทสนมกันทางเพศของหนุ่มสาวที่หมั้นกันแล้ว ผู้ใหญ่เห็นว่านอกจากจะจับมือถือแขนกันได้ และไม่ควรถูกเนื้อต้องตัวกันเลยแล้วยังเห็นว่ากอดจูบกันได้ (ชายร้อยละ ๒๓.๖๑ และหญิงร้อยละ

---

๕ Guskin, Alan E., op. cit., p. 84

๑๘.๔๒) และผู้ใหญ่ชายร้อยละ ๒.๙๕ และผู้ใหญ่หญิงร้อยละ ๒.๖๓ เห็นว่าปฏิบัติเกินกว่าการกอดจูบแต่ไม่ถึงขั้นร่วมกันทางเพศ แต่ขั้นร่วมกันทางเพศนั้นผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วยเป็นอันขาดแต่นิสิตชายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖.๖๗

ค่านิยมในการเลือกคู่ครอง

หนุ่มสาวในปัจจุบันและผู้ใหญ่ต่างก็ไม่เห็นด้วยที่ว่าการมีคู่ครองขึ้นอยู่กับบุญกรรม โชคชะตาวาสนาและบุพเพสันนิวาส ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุที่ว่า ตัวอย่างประชากรเหล่านี้เป็นผู้มีการศึกษาในระดับสูงเป็นผู้ที่ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ตลอดจนเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องการสมาคมกันระหว่างเพศ ทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถเลือกคู่ครองได้ตามที่ตนปรารถนา จึงไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ไม่มีตัวตนของ "โชค" "วาสนา" และ "บุพเพสันนิวาส" ในการตัดสินใจเลือกคู่ครองนั้น (ตารางที่ ๔) ผลการวิจัยเห็นว่าทั้งหนุ่มสาวและผู้ใหญ่มีความเห็นว่าเลือกด้วยตนเองเป็นประการสำคัญ ให้ผู้ใหญ่เลือกให้โดยขอความยินยอมจากตนเสียก่อนเป็นอันดับสองและให้ผู้ใหญ่เลือกให้เป็นอันดับสาม นับว่าได้ผลที่แตกต่างไปจากผลการวิจัยของ Guskin [๖] และดิเรก ศรีสุโข [๗] กล่าวคือ ทั้งชายและหญิงรู้สึกว่าตนควรจะเลือกคู่ครองด้วยตนเองโดยได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ อย่างไรก็ตามผลของการวิจัยครั้งนี้กับสอดคล้องกับการวิจัยของ Graham [๘] ที่ว่า การเลือกคู่ครองของหนุ่มสาวไทยได้เปลี่ยนจากการที่พ่อแม่เคยเป็นฝ่ายเลือกคู่ครองให้แก่บุตรหลานของตน มาเป็นการที่หนุ่มสาวเลือกด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงเป็นผู้ที่มีอิสระมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น สำหรับเกณฑ์ในการเลือกคู่ครองที่สำคัญ ๆ (ตารางที่ ๕) ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มเห็นเหมือนกันว่าควรจะเลือกผู้ที่มีคุณธรรมเป็นอันดับหนึ่ง ผู้มีการศึกษาสูงอันดับสอง และการมีสุขภาพอนามัยดีเป็นอันดับสาม นอกจากนี้ชายยังยึดถือเรื่องรูปร่างหน้าตาเป็นเกณฑ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งนอกเหนือไปจากที่ได้กล่าวแล้ว และหญิงเห็นว่าฐานะและวงศ์ตระกูลของฝ่ายชายเป็นสิ่งที่ควรจะนำมา

---

๖ Guskin, Alan E., Ibid., p. 76

๗ Dirake Sridukho, loc, cit., p. 39

๘ Graham, Henry M., Loc. cit., p. 27-31

พิจารณาด้วย แสดงให้เห็นว่าเกณฑ์ในการเลือกคู่ครองของกลุ่มทั้งสองส่วนใหญ่เหมือนกัน ที่น่าสังเกตคือทั้งชายและหญิงต่างก็เห็นความสำคัญของการศึกษาของคู่ครองของตนแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มนิสิตต่างก็มีแนวโน้มที่จะให้คุณค่าของการศึกษาไว้สูง เพราะทั้งสองกลุ่มต่างก็เป็นผู้มีการศึกษาสูงด้วยกันทั้งสองเพศ และผู้หญิงยังแสดงให้เห็นว่าต้องการความมั่นคงของชีวิตการสมรสจากคู่ครองของตนอีกด้วย แต่ผู้ชายไม่ค่อยคำนึงถึงฐานะวงศ์ตระกูลมากนัก ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะว่าระบบครอบครัวไทยยังเห็นว่าผู้ชายจะต้องเป็นผู้นำของครอบครัวมากกว่าผู้หญิง จากตารางที่ ๕ นี้น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือทั้งสองกลุ่มให้ค่านิยมเกี่ยวกับคู่ครองเป็นข้าราชการน้อยมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสังคมเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบสังคมอุตสาหกรรมและธุรกิจ เศรษฐกิจส่วนใหญ่ตกอยู่ในมือของนักธุรกิจจึงทำให้นักธุรกิจร่ำรวยกว่า ความเคารพของข้าราชการจึงลดน้อยลง น่าจะเป็นการสนับสนุนผลที่ว่าผู้หญิงใช้ฐานะของชายเป็นเกณฑ์เลือกคู่ได้อย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ทั้งสองกลุ่มยังแสดงให้เห็นว่า การเลือกคู่ที่สำคัญคือจะต้องเลือกบุคคลที่ต่างคนต่างรักกันเป็นคู่ครองจะทำให้ชีวิตของคู่สมรสมีความสุข และชายหญิงทั้งสองกลุ่มยังได้ยึดถือว่าการมีรสนิยมตรงกันมีค่ายิ่งในการสมรส (ตารางที่ ๖) ในเรื่องนี้นับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของดิเรก ศรีสุโข[๙] คือหนุ่มสาวจะเลือกคนที่ตนรักที่สุดมาเป็นคู่ครอง เกี่ยวกับอายุที่หนุ่มสาวควรจะสมรสกันนั้น ในตารางที่ ๗ แสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงค่านิยมในเรื่องนี้ของหญิงสาวในปัจจุบันคือผู้ชายควรจะแต่งงานเมื่ออายุประมาณ ๓๐ ปี หรือมากกว่าและผู้หญิงควรแต่งงานระหว่างอายุ ๒๕ – ๒๙ ปี ซึ่งแตกต่างไปจากกลุ่มผู้ชายและกลุ่มผู้ใหญ่หญิงที่เห็นว่าผู้ชายสมควรจะแต่งงานเมื่ออายุ ๒๕ – ๒๙ ปี และหญิงควรแต่งงานเมื่ออายุ ๒๐ – ๒๔ ปี ผลการวิจัยของกลุ่มผู้ชายและผู้ใหญ่ผู้หญิงนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Guskin[๑๐] คือ หนุ่มสาวนิยมที่จะทำการสมรสเมื่อมีอายุประมาณ ๒๕ – ๒๘ ปี และผู้หญิงควรจะแต่งเมื่ออายุ ๒๐ – ๒๔ ปี เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของดิเรก ศรีสุโข[๑๑] แล้วมีความแตกต่างกันบ้าง กล่าวคือผู้หญิงเห็นว่าผู้ชายควรจะแต่งงาน

---

๙ Dirake Srisukho, op. cit., p. 38

๑๐ Guskin, Alan E., loc. cit., p. 97

๑๑ Dirake Srisukho, op. cit.,p. 37

เมื่ออายุ ๒๕ – ๓๐ ปี ส่วนผู้หญิงเห็นว่าตนเองควรแต่งงานเมื่ออายุ ๒๒ – ๒๕ ปีเช่นกัน เหตุที่นิสิตหญิงตอบเช่นนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าปัจจุบันนี้หญิงสาวมีโอกาสที่จะเรียนได้สูงมากกว่าในสมัยก่อนและถึงแม้ว่าเรียนจบแล้วก็ยังไม่ปรารถนาที่จะแต่งงานทันที แต่มุ่งที่จะสร้างหลักฐานของตนเองเสียก่อน และกว่าจะมีฐานะดีได้อายุของหญิงก็มากเสียแล้ว ฉะนั้นอายุที่หญิงควรแต่งงานจึงสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ เมื่อเทียบกับหญิงในชนบทที่ไม่ได้รับการศึกษาสูง หญิงพวกนี้จะแต่งงานเร็วกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้นิสิตหญิงจึงขยายอายุที่ควรจะสมรสของชายออกไป เพราะว่าจากการตอบสนองทั้งสองกลุ่มจะเห็นว่าผู้หญิงปรารถนาที่จะมีคู่ครองที่อายุมากกว่าตน และชายก็ปรารถนาที่จะมีคู่ครองที่มีอายุน้อยกว่าตน อาจจะเพราะว่าโดยธรรมชาติแล้ว หญิงสาวจะเจริญเติบโตเร็วและมีวุฒิภาวะเร็วกว่าชายทั้งในทางด้านร่างกายและอารมณ์ ประกอบกับหญิงมีความรู้สึกว่าตนปรารถนาที่จะมีคู่ครองที่สามารถปกป้องตนได้ จึงทำให้หญิงสนใจผู้ชายที่เป็นผู้ใหญ่กว่าตน และในทำนองเดียวกันชายก็ปรารถนาที่จะเป็นผู้ปกป้องคู่ครองของตนด้วยจึงเลือกหญิงที่อายุน้อยกว่าตนเป็นคู่ครอง

ในเรื่องการที่ชายไทยหรือหญิงไทยแต่งงานกับคนต่างชาติโดยเฉพาะฝรั่งหรือแขกแล้วผลปรากฏว่า ทั้งกลุ่มนิสิตและผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะไม่รังเกียจผู้หญิงที่แต่งงานกับฝรั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนิสิตชาย ที่น่าสังเกตคือ นิสิตหญิงมีแนวโน้มที่จะพอใจในการที่หญิงแต่งงานกับฝรั่ง ถึงแม้ว่าหญิงนั้นจะเป็นพี่สาวหรือน้องสาวของตน ซึ่งแตกต่างไปจากผู้ชายมักจะค่อนข้างรังเกียจถ้าพี่สาวหรือน้องสาวของตนแต่งงานกับฝรั่ง สำหรับกรณีที่ชายแต่งงานกับแขก ทั้งกลุ่มนิสิตและกลุ่มผู้ใหญ่มีแนวโน้มเห็นด้วย และกลุ่มนิสิตมีความรู้สึกไม่รังเกียจสูงกว่ากลุ่มผู้ใหญ่ และถ้าเปรียบเทียบชายหญิงระหว่างกลุ่มแล้ว นิสิตชายไม่รังเกียจสูงกว่าหญิง แต่กลุ่มผู้ใหญ่แล้วผู้หญิงผู้ใหญ่ไม่รังเกียจสูงกว่าชาย เป็นที่น่าสังเกตว่า ความรู้สึกจะรังเกียจหรือไม่รังเกียจมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่ที่ว่ากลุ่มนิสิตและผู้ใหญ่มีความสัมพันธ์ต่อบุคคลนั้น ๆ แค่ไหน (ตารางที่ ๑๐ และ ๑๑) เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองมีโอกาสได้สัมพันธ์ติดต่อกับชาวตะวันตกมาก และได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมของตะวันตกจึงทำให้บุคคลเหล่านี้เห็นว่าเชื้อชาติไม่ใช่สิ่งสำคัญในการเลือกคู่ ในกรณีที่ผู้หญิงเลือกชายที่มีภรรยาแล้วมาเป็นคู่ครองและการที่ชายมีภรรยาน้อยนั้น (ตารางที่ ๘) ผลปรากฏว่าการที่ผู้หญิงเลือกชายที่มีภรรยาแล้วมาเป็นคู่ครองนั้น เพศหญิงแสดงความรังเกียจรุนแรงกว่าเพศชายทั้งในกลุ่มนิสิตและกลุ่มผู้ใหญ่ สำหรับการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อย (ตารางที่ ๙) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ระหว่างชายและหญิง และระหว่าง

นิสิตชายและนิสิตหญิง คือหญิงมีความรังเกียจที่ผู้ชายไปมีภรรยาน้อยมากกว่าชาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าวัฒนธรรมและประเพณีไทยในสมัยเดิมยังมีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มนิสิตอยู่มาก ประเพณีไทยแต่เดิมนั้นผู้ชายจะมีภรรยากี่คนก็ได้ถ้าตนเองมีความสามารถจะเลี้ยงดูได้ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้หญิงผู้เป็นภรรยาอยู่ก่อน ผู้หญิงเองก็ได้รับความน้อยเนื้อต่ำใจในเรื่องนี้เป็นอันมาก ครั้นเมื่อวัฒนธรรมตะวันตกมีอิทธิพลต่อสังคมไทยและผู้หญิงไทยมีโอกาสได้รับการศึกษาสูง ฐานะของหญิงสูงขึ้นทัดเทียมชายหลายประการ ทำให้หญิงมีการตอบสนองต่อการกระทำของชายในเรื่องที่ทารุณจิตใจอย่างแรง ดังนั้นจึงมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับค่านิยมในเรื่องนี้ระหว่างชายและหญิง คือ ชายมีแนวโน้มที่จะไม่รังเกียจที่ผู้ชายมีภรรยาหลายคนและหญิงรังเกียจที่ชายมีภรรยาหลายคน และหญิงที่ไปเป็นภรรยาน้อย อย่างไรก็ตามความรังเกียจจะรุนแรงแค่ไหนก็ขึ้นอยู่ที่ว่าคนมีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้น ๆ เพียงไร

ค่านิยมในเรื่องการหมั้น

จากผลการวิจัย (ตารางที่ ๑๒) แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ชายที่เป็นผู้ใหญ่และนิสิตชายให้ค่านิยมในเรื่องความสำคัญของพิธีหมั้นลดน้อยลง คือเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องประกอบพิธีหมั้น แต่สำหรับกลุ่มผู้หญิงนั้นจะเห็นได้ว่า ยังให้คุณค่าในเรื่องการประกอบพิธีหมั้นสูง คือยึดถือว่าการสมรสนั้นจำเป็นจะต้องประกอบพิธีหมั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในเรื่องการหมั้นนั้นฝ่ายชายเป็นฝ่ายที่จะต้องเสียค่าใช้จ่ายคือจะต้องเป็นธุระแต่ฝ่ายเดียว ประกอบกับในปัจจุบันนี้สถานภาพทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ค่าครองชีพสูงจึงทำให้ชายไม่สามารถจะหาเงินเป็นจำนวนมากเพื่อมาใช้จ่ายในพิธีหมั้นได้ ทำให้ผู้ชายเห็นความสำคัญของค่านิยมในเรื่องนี้น้อยลง สำหรับหญิงนั้นการประกอบพิธีหมั้นถือว่าเป็นเกียรติอย่างหนึ่งที่ตนได้รับ

ในกรณีที่ชายหรือหญิงถอนหมั้นนั้น จากการตอบสนองจะเห็นได้ว่าทุกกลุ่มไม่ได้แสดงความรังเกียจหรือรู้สึกว่าเสียหายแต่อย่างใด การที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากทั้งสองกลุ่มประชากรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์กว้างขวางและได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก คือถือว่า การหมั้นกันนั้นเป็นระยะเวลาที่จะให้หนุ่มสาวมีโอกาสที่จะสนิทสนมกันได้มากขึ้นโดยไม่ได้รับการตำหนิติเตียนจากสังคม เพื่อที่หนุ่มสาวจะได้ทดสอบว่า ทั้งคู่เหมาะสมที่จะทำการสมรสอยู่กินด้วยกันหรือไม่ หาได้เป็นพันธะที่ผูกพัน

กันตามกฎหมายไม่ ฉะนั้นถ้าหากว่าหนุ่มสาวเห็นว่า คู่หมั้นของตนไม่เหมาะสมกับตนด้วยประการทั้งปวงและไม่อาจจะหาทางแก้ไขได้ ก็มีสิทธิที่จะถอนหมั้นได้ การถอนหมั้นไม่ว่าจะเป็นการกระทำของฝ่ายใดจึงไม่เป็นการเสียหายแต่อย่างใด

ค่านิยมเกี่ยวกับการสมรส

ในเรื่องอุปสรรคที่สำคัญของการแต่งงานนั้น จากการตอบของทั้งสองกลุ่มในตารางที่ ๑๓ จะเห็นได้ว่า รายได้ของหนุ่มสาวเป็นอุปสรรคที่สำคัญ เพราะหนุ่มสาวมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว อุปสรรคที่สำคัญรองลงมาคือ ราคาสินสอดที่สูงเกินไป เหตุที่รายได้ของหนุ่มสาวเป็นอุปสรรคสำคัญนั้นอาจจะเป็นเพราะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป หนุ่มสาวที่แต่งงานแล้วนิยมที่จะแยกไปตั้งครอบครัวต่างหาก คู่สมรสจึงจำเป็นจะต้องพึ่งตนเองมากกว่าแต่ก่อน ประกอบกับระดับการครองชีพปัจจุบันสูงขึ้น ทำให้ชายหญิงไม่สามารถจะสมรสกันได้ตามความปรารถนา เหตุผลอีกประการหนึ่งที่น่าจะมีผลกระเทือนต่อการสมรสคือ การที่หนุ่มสาวเลือกคู่ด้วยตนเอง ทำให้พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ลดความเอาใจใส่และความรับผิดชอบในการเลือกคู่ครอง การตั้งหลักฐานและการอุปการะในด้านอื่น ๆ ลงไป ทำให้หนุ่มสาวต้องต่อสู้ด้วยตนเอง ในกรณีที่ราคาสินสอดสูงเกินไปนั้น เนื่องจากวัฒนธรรมไทยเห็นว่าการที่ลูกสาวของตนจะแต่งงานกับผู้ใดจำเป็นจะต้องเรียกค่าเลี้ยงดูตอบแทนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ ด้วยความรู้สึกนี้จึงทำให้หนุ่มสาวที่ยึดถือค่านิยมที่เป็นตัวของตัวเองคือเลือกคู่เองต้องประสบอุปสรรคสำคัญในการสมรส

ค่านิยมในการครองเรือน

จากผลการวิจัยในเรื่องความรักระหว่างสามีภรรยา (ตารางที่ ๑๕) แสดงให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มตอบในเรื่องที่ว่าสามีภรรยาควรจะรักกันในแบบใดสอดคล้องต้องกัน กล่าวคือรักฉันสามีภรรยาเป็นอันดับแรกและรักอย่างเพื่อนอันดับสอง สำหรับอันดับสามนั้น หญิงตอบว่ารักสามีอย่างพี่ และชายตอบว่ารักภรรยาอย่างน้อง ผลการตอบนี้นับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่าหญิงปรารถนาที่จะมีคู่สมรสที่อายุมากกว่าตน หญิงจึงรักสามีอย่างพี่ และกรณีที่ชายรักภรรยาอย่างน้องก็เนื่องจากเหตุผลในทางตรงกันข้าม เหตุที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าเป็นประเพณีมาแต่โบราณคือสังคมไทยนิยมนับถือเรื่องวัยวุฒิเป็นสำคัญ ฉะนั้นการที่สามีภรรยามีอายุมากน้อยต่างกัน

การแสดงความรัก ความเคารพ ตลอดจนการกล่าวถึงกันก็จะแสดงให้เห็นถึงสถานภาพของวัยที่ต่างกันด้วย

สำหรับเรื่องหน้าที่ของสามีภรรยาในครอบครัวนั้น (ตารางที่ ๑๗) ฝ่ายชายถือว่าตนควรจะมีหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัวเป็นอันดับแรก การหารายได้มาสู่ครอบครัวเป็นอันดับสองและการให้การศึกษาแก่บุตรเป็นอันดับสาม และหน้าที่ที่สำคัญของหญิงนั้นคือ การดูแลครอบครัวให้ได้รับความสุขเป็นอันดับแรก สำหรับอันดับสองและสามนิสิตหญิง และผู้ใหญ่หญิงให้ความเห็นที่แตกต่างกันคือ นิสิตหญิงเห็นว่าเป็นแม่บ้านสำคัญอันดับสองและให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นอันดับสาม สำหรับผู้ใหญ่หญิงเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูบุตรและการให้การศึกษาแก่บุตรสำคัญเป็นอันดับสองและสามตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าหน้าที่ภายในครอบครัวของสามีและภรรยาแตกต่างกัน ในเรื่องนี้ Guskin[12] ก็ได้ทำการศึกษาไว้ ปรากฏผลว่าสามีควรจะเป็นผู้นำครอบครัวและภรรยาควรจะเป็นแม่บ้าน ส่วน ดิเรก ศรีสุโข[13] พบว่า หน้าที่ที่สำคัญของภรรยาคือรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของครอบครัว และหน้าที่ของสามีคือเป็นผู้นำครอบครัวเช่นกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้น จากผลการวิจัยที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่าผู้ชายไม่ได้ให้ความเอาใจใส่ในการเลี้ยงดูบุตรเลย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากอิทธิพลของประเพณีไทยมาแต่สมัยเดิมที่ถือว่าการอบรมเลี้ยงดูควรเป็นหน้าที่ของมารดาแต่ฝ่ายเดียว จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กผู้ชายมีบทบาทของผู้ชายอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะโดยธรรมชาติแล้วเด็กชายที่มีอายุระหว่าง ๕ – ๑๓ ขวบ หรือกำลังอยู่ในระยะที่เรียกว่า Latency Period จนถึงระยะที่แตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาว มีความต้องการพิเศษคือ พ่อที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งเขาจะเข้าใกล้ชิดสนิทสนมด้วยได้อย่างเพลิดเพลินและทำหน้าที่เป็นสพานให้ลูกเดินไปสู่ความมีวุฒิภาวะของผู้ใหญ่ชายอย่างแท้จริง พ่อจึงต้องช่วยลูกชายเตรียมตัวไปสู่ความเป็นบุรุษ พ่อคนเดียวเท่านั้นที่ลูกชายเคารพนับถือและเลียนแบบ[14]

---

[12] Guskin, Alan E., op. cit., p.102

[13] Dirake Srisukho, op. cit., pp.44-45

[14] กรมการฝึกหัดครู พัฒนาการของครอบครัวและเด็ก โรงพิมพ์ศรีหงส์ พระนคร พ.ศ.๒๕๐๙ หน้า ๔๐

ในตารางที่ ๑๔ นั้น จะช่วยให้เห็นค่านิยมในเรื่องการครองเรือนของชายหญิงได้ชัดยิ่งขึ้นคือ สังคมส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะให้คุณค่าของหญิงสาวอยู่ที่ความบริสุทธิ์ หญิงสาวที่ดีจะต้องแต่งงานเพียงครั้งเดียว จะเห็นได้จากข้อที่ ๑ ที่ว่าภรรยาจะต้องยึดมั่นในสามีตลอดกาล ผลปรากฏว่าทุกกลุ่มสนับสนุนค่านิยมนี้ เว้นแต่ผู้ใหญ่หญิง ซึ่งเมื่อนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อ ๑๐ จะเห็นว่าทั้งสองกลุ่มจะเห็นว่าเป็นการเสียหายที่หญิงจะทำการสมรสมากกว่าหนึ่งครั้ง

ค่านิยมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร

ในเรื่องการลงโทษลูกด้วยการเฆี่ยนตีและการชมเชยลูกนั้นจำเป็นจะต้องพิจารณาการตอบของกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะว่ากลุ่มนิสิตนั้นยังไม่มีประสพการณ์ในเรื่องนี้ ฉะนั้นสิ่งที่ตอบอาจจะตอบจากค่านิยมในเชิงอุดมคติ หรือตอบในความรู้สึกที่ว่าตนเป็นลูก แต่ในกลุ่มผู้ใหญ่นั้นมีความแตกต่างกันคือ ผู้ชายเห็นว่าการเฆี่ยนตีลูกยังเป็นสิ่งที่ดีอยู่ในขณะที่ผู้หญิงมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัยแล้ว ทั้งนี้อาจจะเพราะว่าธรรมชาติแล้วผู้ชายเป็นเพศที่มีความเข้มแข็งจึงมองเห็นว่าการทำโทษด้วยการเฆี่ยนตีไม่ใช่สิ่งที่ทารุณ และโดยทั่วไปแล้วการเฆี่ยนตีลูกนั้น พ่อแม่มักจะใช้เป็นมาตรการขั้นสุดท้ายที่ไม่มีหนทางอื่นแล้ว นอกจากนี้ในฐานะที่ผู้ชายเป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าครอบครัวจึงจำเป็นต้องรักษาอำนาจของตนไว้ ซึ่งตรงข้ามกับผู้หญิงโดยปกติย่อมได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่อย่างละมุนละม่อมมากกว่าชาย จึงทำให้ทัศนคติของผู้หญิงโดยทั่วไปเห็นว่าการทำโทษทุกสถานเป็นการทารุณ และธรรมชาติของหญิงเป็นเพศที่มีจิตใจอ่อนโยน นุ่มนวล เกลียดความรุนแรงไม่ว่าแก่ตนเองหรือผู้อื่น จากเหตุผลนี้จึงทำให้การตอบสนองในสองเพศนี้แตกต่างกัน ในเรื่องการชมเชยผู้ใหญ่ทั้งชายหญิงเห็นว่ายังเป็นของดีอยู่ อย่างไรก็ตามทั้งสองเรื่องนี้กลุ่มนิสิตก็มีแนวโน้มเห็นเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ สำหรับเรื่องการให้การศึกษาแก่ลูกผู้หญิงทุกกลุ่มเห็นว่าควรจะให้เรียนสูง ๆ และเห็นว่าบุตรไม่จำเป็นจะต้องดำเนินอาชีพเช่นเดียวกับบิดามารดา สำหรับในเรื่องให้บริการวางแผนครอบครัวนั้นทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยอย่างยิ่งว่ารัฐควรจะให้บริการทางด้านนี้แก่ประชาชนโดยทั่วไป

จากการอภิปรายดังกล่าวข้างต้นนี้ อาจจะสรุปได้ว่าค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวและการสมรสระหว่างกลุ่มประชากรที่เป็นหนุ่มสาวในปัจจุบัน และกลุ่มประชากรที่เคยเป็นหนุ่มสาวสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่มีระดับการศึกษาสูง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าจะได้

นำมาศึกษาให้ละเอียดลงไป โดยนำเอาแต่ละกลุ่มประชากรมาศึกษาความแตกต่างกันระหว่างเพศ ยังปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน การที่ค่านิยมของกลุ่มนิสิตและกลุ่มผู้ใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อาจเป็นเพราะว่า ค่านิยมในเรื่องครอบครัวและการสมรสระหว่างบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกันจริง ๆ ก็ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าค่านิยมเป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงยาก และการเปลี่ยนแปลงไปทีละเล็กละน้อย ฉะนั้นคนที่ต่างกันเพียงช่วงอายุคนนั้นการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมเห็นไม่ได้ชัด หรือค่านิยมของคนในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ อาจเปลี่ยนไปตามสมัยนิยมก็ได้ นอกจากนี้ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มเป็นผู้มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงบุคคลเหล่านี้ย่อมมีความคิด เหตุผล วิจารณญาน ตลอดจนประสพการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ฉะนั้นจึงทำให้ค่านิยมของบุคคลสองกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะคล้ายกันได้มาก.